

«6D030100 - «Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Сабитова Аерке Сабитовнаның- «Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеп тексеру сатысындағы адвокат-қорғаушының іс әрекетінің процессуалдық мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

СЫН-ШҚІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация <u>Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</u>	Диссертация тақырыбы ««Қазақстан-2050» Стратегиясы - қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» мемлекеттік бағдарламасының «ҚАЛЫПТАСҚАН ҚАЗАҚСТАН – мемлекеттілігіміздің, ұлттық экономикамыздың, азаматтық қоғамымыздың, қоғамдық келісіміміздің, өңірлік көшбасшылығымыз бен халықаралық беделіміздің дағдарыста сыналуы» бағытына сәйкес келеді. Зерттеу тақырыбы «Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласындағы зерттеулер» Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылымды дамытудың басым бағытына сәйкес келеді. Диссертация заманауи адвокатура мен қылмыстық процестің өзекті мәселелеріне арналған. Сабитова Аерке Сабитовнаның «Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеп тексеру сатысындағы адвокат-қорғаушының іс әрекетінің процессуалдық мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысын зерделеу нәтижелері бойынша рецензент диссертация тақырыбының Қазақстан Республикасында ғылымды дамытудың жоғарыда аталған басым бағыттарына толық сәйкестігін растайды.
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Рецензияланған жұмыс адвокатура мен қылмыстық іс жүргізу құқығын дамытуға және жетілдіруге айтарлықтай үлес қосады.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары;	Жоғары. А. С. Сабитованың диссертациялық жұмысы толық, дербес зерттеу болып табылады. Диссертациялық зерттеу

		2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	барысында алынған барлық тұжырымдар, ұсыныстар мен ұсыныстар заңды материалдарды, істерді, сондай-ақ басқа әдебиеттерді өздігінен зерттеуге және жан-жақты зерттеуге негізделген.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.	Негізделген. Қазақстан Республикасының Конституциясында әркімнің білікті заң көмегі алуға құқығы бекітілген. Өзінің құқықтары мен бостандықтарын, қажетті қорғанысты қоса алғанда, заңға қайшы келмейтін барлық тәсілдермен қорғауға хақылы. Зерттеу тақырыбының ғылыми өзектілігі қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеп тексеру сатысындағы адвокат-қорғаушының іс әрекетінің процессуалдық мәселелерін талдау және жетілдіру қажеттілігіне байланысты, ол тәжірибе үшін де, заманауи құқық ғылымына қызығушылық тудырады. Диссертациялық зерттеудің ішкі бірлігі жұмыстың негізгі мақсатын және жұмыстың міндеттерін дұрыс анықтаумен қамтамасыз етіледі. Жұмыстың нәтижелері мен қорытындылары үлкен теориялық және практикалық мәнге ие.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды	Айқындайды. Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын толық айқындайды. Жұмыс теориялық тұжырымдардың дәйектілігімен сипатталады және логикалық тұтастас құрылымға ие.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	Сәйкес келеді. Диссертацияның мақсаты негізді түрде тұжырымдалған, зерттеу міндеттері анықталды.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ	Толығымен өзара байланысты. Диссертациялық зерттеудің барлық бөлімдері мен ережелері логикалық тұрғыдан өзара байланысты және қойылған мақсат пен міндеттерге сәйкес келеді, диссертация тақырыбын дәйекті түрде ашады. Жұмыстың мазмұны барлық бөлімдердің өзара байланысының жақсы деңгейімен ерекшеленеді. Бұл проблемалық мәселелерді жан-жақты зерттеуге мүмкіндік береді.

		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) <u>сыни талдау бар</u> ; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген	Сыни талдау бар. Жұмыстағы принциптер мен әдістер дәлелденген және автордың ғылыми зерттеулері нәтижесінде алынған және қажетті құқықтық базаға сүйенеді. Автор өзекті, нақты және ақпараттық талдаулар мен қорытындылар жасады.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа; 2) <u>жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады)</u> ; 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Ізденушінің ғылыми нәтижелері адвокатура және қылмыстық процесс саласындағы теория, заң шығару және құқық қолдану практикасы мәселелерін шешудің жаңа тәсілдері мен деңгейлерін анықтайды. Жұмыста қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеу сатысында адвокат-қорғаушының іс жүргізу мәселелеріне бағытталған теориялық және практикалық маңызды тұжырымдар мен ұсыныстар бар.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма? 1) <u>толығымен жаңа</u> ; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Толығымен жаңа. Диссертацияның қорытындылары жаңа және негізделген болып табылады.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Толығымен жаңа. Диссертантпен адвокат-қорғаушының сотқа дейінгі тергеп-тексеру сатысына қатысуының мәселелерін зерттеу кезінде бірқатар ұсыныстар негіздеген. Мәселені зерттеу барысында басқару шешімдері ұсынылды. Бұл ұсыныстар жаңа және негізделген, бұл қорғауға ұсынылатын ережелермен расталады.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде <u>негізделген</u> /негізделмеген (qualitative research және өнертану және	Диссертацияда тұжырымдалған негізгі тұжырымдардың жоғары негізділігі теориялық және нормативтік сипаттағы нормативтік дереккөздердің кең спектрімен дәлелденеді. Барлық негізгі тұжырымдар ғылыми тұрғыдан маңызды болып табылады, өте жақсы негізделген, шетелдік және отандық ғылымның заманауи

		гуманитарлық бағыттары бойынша)	зерттеулеріне сілтемелермен талқыланады
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	<p>Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме?</p> <p>1) <u>дәлелденді</u>;</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>2) <u>жоқ</u></p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) <u>ия</u>;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) <u>орташа</u>;</p> <p>3) кең</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) <u>ия</u>;</p> <p>2) жоқ</p>	<p>Қорғауға келесі ережелер шығарылады:</p> <p>- адвокаттық қызмет күрделі динамикалық құқықтық категория ретінде кешенді құқықтық құбылыс болып табылады, өзара байланысты элементтер жиынтықта оның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етуге арналған жүйені құрайды. Ізденуші осы тұжырым негізінде авторлық тұрғыда, адвокаттық қызметтің элементтері туралы тұжырым жасайды. Адвокаттық қызметтің элементтері: субъект және тартылған тұлғалар, объект, мақсат, заңды іс-әрекеттер мен операциялар, оларды жүзеге асырудың әдістері мен тәсілдері, кәсіби этика, сондай-ақ адвокаттың іс-әрекеттерінің нәтижелері болып табылады.</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді;</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) ия;</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>2) орташа;</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) ия.</p> <p>Нәтиже Persons engaged in advocacy and citizens who guarantee the implementation of such activities / Вестник КазНУ. Серия Юридическая. —2022.- №1 (89). – С. 121-127 мақаласында көрініс тапқан.</p> <p>- «Білікті заң көмегі» ұғымының авторлық анықтамасы берілген. Білікті заң көмегі - бұл қылмыстық сот өндірісіне қатысатын адамдардың құқықтарын, бостандықтарын мен мүдделерін қорғау болып табылатын және күдіктіні қорғауда, жәбірленушінің, азаматтық талапкердің, азаматтық жауапкердің мүдделерін</p>

		<p>білдіруде, сондай-ақ процеске тартылған барлық басқа адамдарға кәсіби құқықтық көмек көрсету бойынша адвокат-қорғаушының қылмыстық процеске дербес қатысушысы ретіндегі процессуалдық қызметі болып табылады. Бұл тұжырымдаманы ҚР ҚПК 7-бабындағы тиісті тармақ ретінде енгізу ұсынылады.</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді;</p> <p>7.2 Тривиалды ма? 2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма? 1) ия;</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі: 3) кең;</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия.</p> <p>Нәтиже «Адвокат-қорғаушының қылмыстық іс бойынша процессуалдық мәртебесінің кейбір мәселелері» / «Фараби Әлемі» Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары - Алматы, 2019, 68-71 б. және Сабитова А. Участие адвоката в уголовном процессе / «Қазақстандық Конституционализм мәселелері мен шешімдері» Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары - Алматы, 2019, 470-478 б. мақалаларында көрініс тапқан.</p> <p>- Адвокаттың кәсіби құқықтарын белгілейтін ҚР «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңының 14-бабының ережесін іске асыру тетіктері әзірленді, оның ішінде заң көмегін көрсету үшін қажетті нақты деректерді дербес жинау құқығы және дәлелдемелерді ұсыну, яғни ҚР ҚПК 70-бабында көрсетілген қорғаушылардың құқығын кеңейту арқылы адвокат-қорғаушының қызметінің кәсіби тетіктерін арттыру;</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді;</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p>
--	--	---

			<p>2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) ия; 7.4 Қолдану деңгейі: 3) кең; 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия.</p> <p>Нәтиже «Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеп-тексеру сатысындағы адвокат-қорғаушың қызметі» / Қазақстан Республикасы ПМ М. Есболатов ат. Алматы академиясының ғылыми еңбектері, №2(71) 2022, Б. 143 – 148 мақаласында көрініс тапқан.</p> <p>- Құқықты кеңейту жөніндегі бағыттардың бірі ретінде қылмыстық-процестік кодекске сотқа дейінгі тергеп-тексеру деректерін жария етуге жол бермеу бойынша авторлық ұсыныс енгізілді.</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 7.2 Тривиалды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) ия; 7.4 Қолдану деңгейі: 2) орташа; 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия.</p> <p>Нәтиже «Agreement on human rights in criminal proceedings» / Вестник КазНУ. Серия Юридическая. —2019.- №1 (89). – Б. 104-112 мақаласында көрініс тапқан.</p> <p>- адвокат-өкілге заң көмегін көрсеткені үшін төленген сомаларды жеке тармақпен қоса отырып, іс жүргізу шығындарының тізбесін реттейтін ҚР ҚПК-нің 175-бабына «Адвокат-өкілдің, аудармашының, маманның, сарапшының орындаған жұмысы үшін</p>
--	--	--	---

		<p>сыйақы алуы» депозгерістер енгізу қажеттілігі туралы ұсыныс енгізілді.</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді;</p> <p>7.2 Тривиалды ма? 2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма? 1) ия;</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі: 3) кең;</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия.</p> <p>Нәтиже Examining the nexus between involvement in crime and delinquency and being processed through the criminal justice system / Journal of Crime and Justice, 2022, 45(1), pp. 120–133 мақаласында көрініс тапқан.</p> <p>- кылмыстық процесте көмек көрсету кезінде адвокаттардың қызметіне кепілдікті қамтамасыз ету үшін тергеушінің қорғаушыға рұқсат беру туралы қаулысын шығармай-ақ іске қатысуды жатқызу қажет, өйткені ҚПК-нің 68-бабының 8-бөлігіне сәйкес адвокат қызметтік куәлікті және қорғау туралы жазбаша хабарламаны ұсыну бойынша қорғаушы ретінде іске қатысады. Іс жүзінде, қорғаушы көбінесе өз клиентінің құқықтарын қорғау үшін тергеу әрекеттерін жүргізу туралы өтініш бере алмайды немесе міндеттерін орындауға байланысты басқа да әрекеттерді жасай алмайды, өйткені сотқа дейінгі тергеу органы оны іске қатысуға рұқсат беру туралы қаулы шығарған жоқ. Бұл жағдайда адвокат қорғаушы ретінде сотқа дейінгі тергеу органына тәуелді болмауы керек, өйткені бұл күдіктіні қорғау құқығын бұзады. Адвокаттың қылмыстық істі тергеудің барлық кезеңдеріне уақтылы қатысуы қорғаныс сызығын құрудың немесе адамды қылмыстық қудалау шеңберіне негізсіз тарту мүмкіндігін болдырмаудың айтарлықтай артықшылығын береді.</p> <p>7.1 Қағидат дәлелденді ме?</p>
--	--	---

			<p>1) дәлелденді; 7.2 Тривиалды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) ия; 7.4 Қолдану деңгейі: 2) орташа; 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия.</p>
8.	Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	<p>8.1 Өдістеменің таңдауы - <u>негізделген</u> немесе әдіснама нақты жазылған 1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Өдістемені таңдау диссертациялық зерттеудің кіріспесінде негізделген және жақсы сипатталған. Диссертант зерттеу барысында диалектикалық әдісті, салыстырмалы-құқықтық және нақты-құқықтық әдістерді, сондай-ақ талдау мен синтездеудің, индукция мен дедукцияның жалпы ғылыми әдістерін белсенді қолданды.</p>
		<p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін қолдана отырып алынды, мысалы, https://adilet.zan.kz https://prg.kz / және т.б.</p>
		<p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Теориялық тұжырымдар дәлелденді, бірақ эксперименттік зерттеулер жүргізілген жоқ, өйткені зерттеу жоспарында қарастырылмаған.</p>

		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған	Маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді отандық және шетелдік ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталды
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз	Жеткілікті. Пайдаланылған әдебиет көздері әдеби шолу үшін жеткілікті, өйткені диссертация тақырыбы бойынша еңбектер, соның ішінде беделді ғалымдардың іргелі зерттеулері, сондай-ақ осы тақырыптағы мәселелерді зерттеумен айналысатын мамандардың ғылыми мерзімді басылымдары зерттелді, сонымен қатар бұрын жарияланған нәтижелерге көп көңіл бөлінді, бұл диссертацияның көп еңбекті қажет ететін жұмысынан көрінеді.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) ия; 2) жоқ	Иә. Диссертациялық жұмыстың теориялық маңызы бар, сондықтан жүргізілген теориялық зерттеу, отандық және шетелдік ғалымдардың ғылыми еңбектерінің теориясын талдау болашақ зерттеушілер үшін қосымша ақпарат алуға мүмкіндік береді
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) ия; 2) жоқ	Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану ықтималдығы жоғары: заң шығару және құқық қолдану практикасында олқылықтар мен қайшылықтарды жою үшін қолданылуы мүмкін.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады? 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Тәжірибеге арналған ұсыныстар мүлдем жаңа. Зерттеу мәселесін ұйымдастыру және жетілдіру бойынша одан әрі ұсыныстар әзірленді.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертацияда академиялық жазудың Жоғары сапасы бар. Зерттеу түсінікті, ғылыми-теориялық стильде және кәсіби ғылыми тілде баяндалған.

Шешім: Сабитова Агерке Сабитовнаның «Қылмыстық істер бойынша сотқа дейінгі тергеп тексеру сатысындағы адвокат-корғаушының іс әрекетінің процессуалдық мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы «Дәрежелерді беру қағидаларының» талаптарына сәйкес келеді. Сабитова Агерке Сабитовна «6D030100 - «Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық.

Ресми рецензент:
Заң ғылымдарының докторы,
Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінің
«Бизнес және құқық» Жоғары мектебінің
«Құқық» кафедрасының профессоры

25.04.2023 ж.

Шарипов Ш.М.